

**Zdravotnická záchranná služba
kraje Vysočina, p.o.**

Letecká záchranná služba

MUDr. Miroslav Havlík

Historie LZZS

- **19. a 20. stol.- první zmínky o vrtulníkových projektech**
- **50. léta - první zmínky o LZZS na území Československa, kdy posádka vrtulníku Mi- 4 převážela raněného z Terezína do ÚVN v Praze- Střešovicích**
- **80. léta- 2. mezinárodní kongres záchranných služeb AIRMED v Zurichu**

- ❑ 1. dubna 1987 zahájen zkušební provoz LZSS v Praze
- ❑ do r. 1992 zřízen celoplošný systém LZSS na celém území ČR
- ❑ první státy na světě, které tuto službu v takovém rozsahu obyvatelstvu poskytují
- **od 1.5.1991 v provozu LZSS na Vysočině**
- ❑ vybavení po jednom vrtulníku typu Mi-2 - volací znak „ZÁCHRANA“ , později „KRYŠTOF“ s dvojčíslím

Vrtulník Mi-2 zahájil 1.4.1987 činnost letecké záchranné služby v ČSSR

✓ Normy provozu vrtulníků LZZS v JAR-OPS 3

Organizace LZZZS v ČR

- nedílná součást ZZS
- základny LZZZS organizačně členěny k jednotlivým krajům vyjma Zlínského, Karlovarského
- org. struktura je dána vyhl. MZd č. 434/92 Sb. ve znění pozdějších úprav

Úkoly LZZS

- v principu stejné úkoly jako pozemní ZZS
- preference, kdy jsou využity přednosti LZZS ve prospěch pacienta:
 - ✓ rychlost
 - ✓ proniknutí do nepřístupného prostoru pro pozemní prostředky
 - ✓ větší šetrnost transportu

LZZS má 2 organizační složky

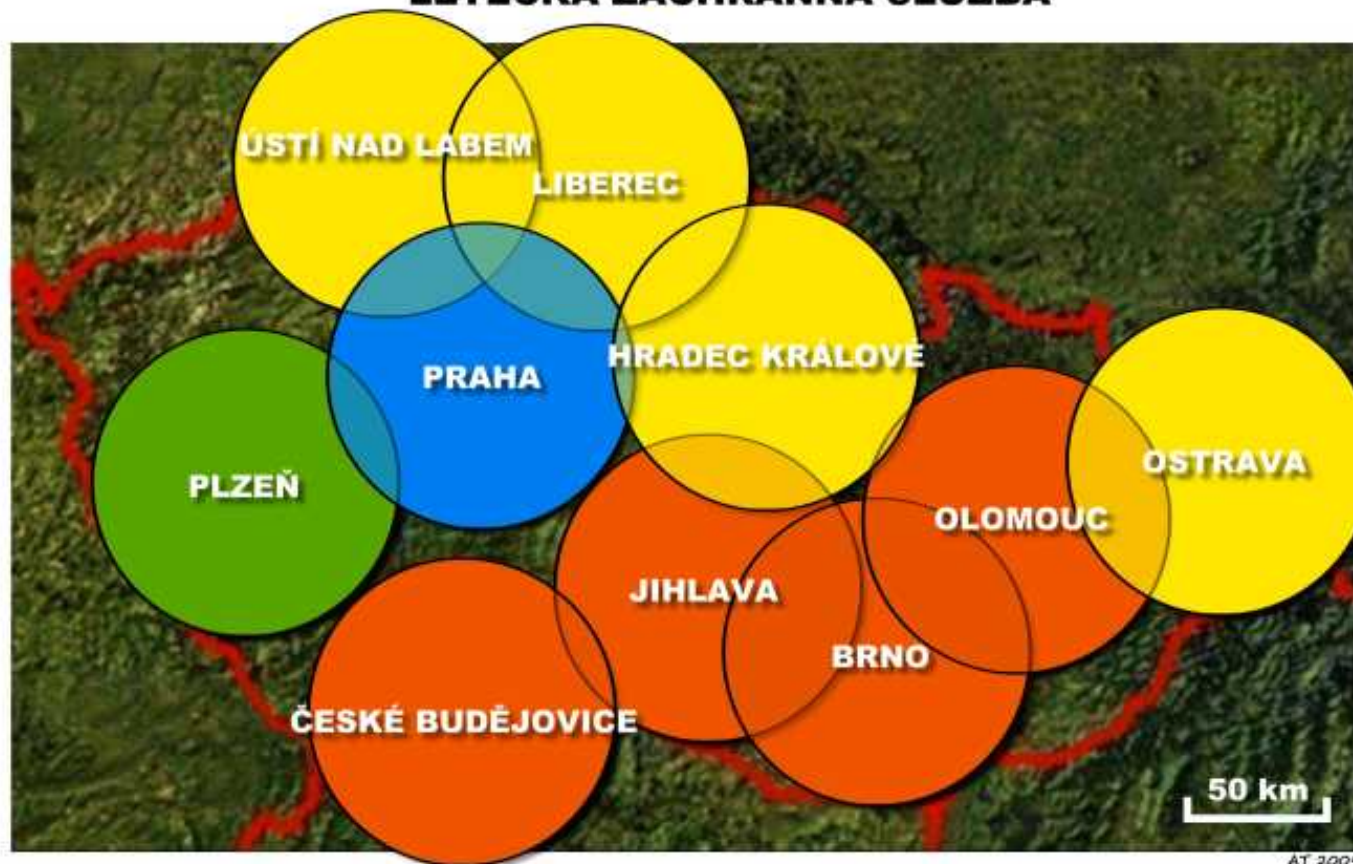
- vrtulník je MZd smluvně najat od provozovatele (soukromé, státní firmy)
 - poskytnutí pilota a vyhovující vrtulník s technickou údržbou
- vlastní provozování LZZS je úkolem krajské ZZS (zdravotnická posádka, zdravotnická technika a zdrav. materiál)

Mapa pokrytí a provozovatelé LZSS v ČR

LETECKÁ ZÁCHRANNÁ SLUŽBA

AT 2009

Pokrytí LZSS kraje Vysočina

Vývoj letecké techniky

alfa helicopter

BELL 427

- **lehký dvoumotorový vrtulník**
- **kategorie A, 1. výkonostní třída**
- **pohonná jednotka: 2 x Pratt & Whitney Canada PW207D**
- **cestovní rychlost 251km/h**
- **ve zdravotní verzi pojme ležícího/sedícího pacienta, zdravotní doprovod (2 osoby) + jednopilotní nebo dvoupilotní posádku**
- **v cestovní verzi pojme až 7 cestujících + pilot**

EC 135T2+

- **lehký dvoumotorový vrtulník**
- **kategorie A, 1. výkonostní třída**
- **pohonná jednotka: 2 x Turbomeca Arrius 2B2**
- **cestovní rychlost 254km/h**
- **ve zdravotní verzi pojme ležícího/sedícího pacienta, zdravotní doprovod (lékař, záchranář) + jednopilotní nebo dvoupilotní posádku**

Řízení LZZZS

- zdravotnické operační středisko ZZS a to buď ve prospěch svého spádového území, nebo na vyžádání ZOS jiných ZZS
- dispečer po přijetí tísňové výzvy rozhodne o použití druhu záchranného prostředku, tedy i LZZZS

Faktory rozhodování nasazení LZZS

Rozhodnutí o nasazení LZZS operátorem ZOS
hraje:

- ✓ **indikace**
- ✓ **rychlejší dosažitelnost pacienta v čase a v terénu, ev. nedosažitelnost pozemní posádkou**
- ✓ **šetrnost transportu**

Indikace k primárním zásahům

- ✓ **bezvědomí**
- ✓ **dušení a akutní dušnost**
- ✓ **bolest na hrudi v případě, že je pacient rychleji dosažitelný LZZS než pozemní posádkou**
- ✓ **tonutí**
- ✓ **všechny úrazy s následujícím mechanismem poranění**

Indikace k primárním zásahům

- ✓ všechny úrazy s následujícím mechanismem poranění:
 - pád z výše $>6\text{m}$, přejetí vozidlem, sražení vozidlem rychlostí $> 35\text{km/h}$, katapultáž vozidla, zaklínění ve vozidle, smrt spolujezdce, rotace vozidla přes střechu
 - výbuch v uzavřeném prostoru s poraněním nebo popálením
 - dopravní nehody na D1 a hlavních dopravních tepnách kraje Vysočina

Indikace k primárním zásahům

- dopravní nehody s vyšším počtem raněných
- těžké úrazy dětí i dospělých (popálení, pády z výše, pády z koně, sportovní úrazy) event. i jiné stavy bezprostředního ohrožení života, v případě organizačně provozní potřeby ZZS KV

Indikace k sekundárním zásahům

- ✓ akutní i plánované transporty na specializovaná pracoviště (kardiocentra, traumacentra, neonatologické jednotky, popáleninová centra, spinální jednotky)
- ✓ plánované repatriační transporty

Spolupráce s ostatními složkami IZS

- ❑ **úloha LZS při hromadných neštěstích a katastrofách :**
- ✓ **rekognoskace místa HN**
- ✓ **odhad počtu raněných**
- ✓ **zjištění rizik a dalších hledisek události**
- ✓ **možnost navázat spojení v rádiově zastíněných místech**
- ✓ **transportní prostředek zdrav. materiálu**
- ✓ **dostupnost terénu (HN, záplavy)**

HN 20.3.2008, D-1

Kontraindikace transportu LZZZS

- ✓ neklidný a nespolupracující pacient
- ✓ křečující pacient
- ✓ psychiatrické indikace
- ✓ pacient pod vlivem omamné látky
- ✓ pacient netolerující horizontální polohu
- ✓ porod

Pokyny pro volajícího

- ✓ viditelnost na místě nehody
- ✓ místo události (křižovatka silnic, rybník, severní okraj vesnice, ...)

Další struktura hovoru

- ✓ oznámení názvu ulice, číslo domu, patro, v terénu popsat místo (silnice, dálnice), kde došlo k nehodě
- ✓ počet poraněných osob
- ✓ popsat poranění a příznaky
- ✓ nutnost vyproštění
- ✓ smluvit plochu a znamení pro přistání vrtulníku

Kompetence pilota a hladký průběh letu

- ✓ konečné rozhodnutí o provedení letu zásadně přísluší pilotovi
- ✓ kritéria rozhodnutí o letu závisí na meteorologických podmínkách a viditelnosti (tzn. viditelnost 1 500m a spodní hranice mraků ne více než 500m)
- ✓ vysoká kvalifikace pilota (neustále se měnící podmínky letu)
- ✓ členové posádky musí dbát příkazům pilota a být mu nápomocni při navigaci a zabezpečení vrtulníku
- ✓ důkladné zajištění pacienta před letem (kontrola FF, zajistit dlahy, infúze, přístroje)
- ✓ předvídat všechny komplikace během transportu

Vliv změn barometrického tlaku

- ✓ S přibývajícím výškou se snižuje barometrický tlak
- ✓ vrtulník létá převážně ve výšce 100-500m

Komplikující stavy

- ✓ pneumothorax, ileus, Kesonova choroba
- ✓ technické pomůcky (infúze, vakuové dlahy)
- ✓ vliv na pacienta (ICHS, dechová insuficience)

Materiální a technické vybavení LZSS

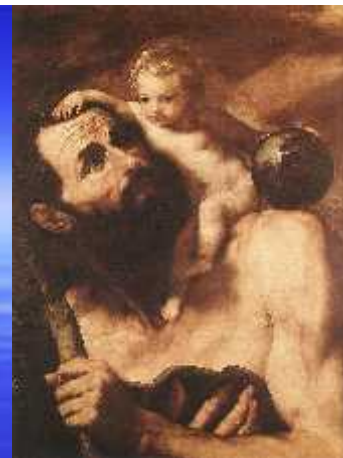

Vzdělávání posádek

- ✓ zaměření na zlepšení spolupráce členů v týmu s cílem zvýšení bezpečnosti letů LZZS a bezpečnosti pacientů
- ✓ školení EHAC
(v netechnických dovednostech)

Svatý Kryštof

Spojení sv. Kryštofa s leteckou záchrannou službou, není nahodilé. Volacím znakem, nesoucím jeho jméno v rádiovém éteru, jsou označovány záchranné helikoptéry nejen v České republice, ale i v dalších státech Evropy. Je pomocníkem v nouzi. Patronem a ochráncem proti náhlé smrti, nákazám, bolestem, ranám, také proti živelnému nebezpečí a extrémům počasí. Drží ochrannou ruku nad dětmi a lidmi vykonávající povolání související s dopravou. Uctívají ho řidiči, letci, námořníci i cestující. Říká se, že kdo se ráno podívá na jeho obraz, nemusí se bát. Zranění i smrt se mu celý den budou vyhýbat.

Děkuji za pozornost !

